

*Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).
Спеціальність – 281.
Державне управління: удосконалення та розвиток. 2022. № 9.*

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2022.9.7>

УДК 351.9:342.571

О. А. Ковтун,

*к. держ. упр., доцент, професор кафедри публічного управління і проектного менеджменту ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0159-730X>*

О. О. Віховський,

*аспірант кафедри публічного управління і проектного менеджменту ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1152-4067>*

ВИДИ ПУБЛІЧНОГО КОНТРОЛЮ У КОНЦЕПТІ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

О. Kovtun,

PhD in Public Administration, Associate Professor, Professor of the Department of Public Administration and Project Management, State Institution of Higher Education «University of Educational Management», Kyiv

О. Vykhovskyi,

Postgraduate student of the Department of Public Administration and Project Management, State Institution of Higher Education «University of Educational Management», Kyiv

**PUBLIC CONTROL' TYPES IN THE CONCEPT OF CURRENT TRENDS
OF CIVIL SOCIETY DEVELOPMENT**

В статті здійснено аналіз і систематизацію сучасних теоретико-концептуальних підходів щодо класифікації видів публічного контролю, виходячи із критерію суб'єктів його здійснення. Дотримуючись підходу щодо визначення публічного контролю як суспільного явища, що дозволяє розширити коло суб'єктів його реалізації, пропонуємо визначити наступні його види: державний (парламентський, президентський, урядовий, судовий та конституційний) та громадський, що пов'язаний безпосередньо із розвитком інституту громадянського суспільства.

В суспільно-політичних та правових науках спостерігаються різнопланові концептуальні підходи щодо визначення категорії громадянського контролю, що пов'язано із багатозначністю цієї дефініції, з відсутністю закріплення її у законодавчому полі, невизначеністю в науці чітких суб'єктно-об'єктних відносин, застосування синонімів та заміна одного поняття іншим. В зв'язку із вищезазначеним пропонуємо розглядати громадський контроль як вид суспільного контролю за діяльністю органів державної влади і місцевого самоврядування, що здійснюється інститутами громадянського суспільства, який є важливою формою реалізації народовладдя та способом залучення громадян до управління суспільством і державою.

In the article modern theoretical and conceptual approaches to the classification public control types based on the criterion of the subjects of its implementation were analyzed and systematized. In the context of the public administration science development, it was found that the vast majority of scientists focus on its multicomponent nature, ensuring people's rule as the main form of a democratic society, and the ramifications of the subjects of its implementation. In foreign science, the concept of public control is considered in the vein of public integrity, and state control - as a separate type of it. Adhering to the approach of defining public control as social, which allows expanding the range of subjects of its implementation - public organizations, citizens, other

institutions of civil society, international organizations, public administration bodies themselves, we propose to define the following types of public control: state (parliamentary, presidential, governmental, judicial and constitutional) and public integrity, which is directly related to the development of civil society institution.

It has been proven that public integrity in a modern democratic society is a specific tool for controlling subjects of the social process: both the legal state and civil society, as well as the government and the state for its citizens, and citizens and civil society for the activities of public authorities. In this way, the optimal model of realizing the possibilities of the public integrity institution at the current stage of democratic society development in Ukraine is gradually being formed.

Based on the analysis of concepts regarding the essence of the public integrity concept, it was found that it is one of the civil society functions, when the main subjects of its implementation are citizens, civil society institutions (political parties, trade unions, mass media, public associations). Also, in various spheres of socio-political and legal sciences, diverse conceptual approaches to the definition of the public integrity category are observed, which is connected with the ambiguity of this definition, with the lack of fixing it in the legislative field, uncertainty in the science of clear subject-object relations, using synonyms and replacing one concept with another.

In connection with the abovementioned, we propose to consider public integrity as a type of public control over the state authorities and local self-government activities, carried out by civil society institutions, which is an important form of implementation of people's power and a way of involving citizens in governing society and the state.

Ключові слова: *види публічного контролю, громадянське суспільство, громадський контроль, державний контроль, публічне управління.*

Keywords: *types of public control, civil society, public integrity, state control, public administration.*

Постановка проблеми. Демократизація суспільних відносин та європейський вектор інтеграції України визначає необхідність розробки, удосконалення та реалізації дієвих механізмів здійснення публічного контролю як одного із ефективних інструментів подальшого розвитку громадянського суспільства. Застосування механізмів публічного контролю дозволяє суб'єктам громадянського суспільства виявляти, попереджувати та сприяти усуненню порушень прав і свобод громадян, забезпечувати їх захист, підвищити ефективність діяльності органів публічної влади, продуктивність підприємств, установ та організацій, задіяних в публічному секторі. Тому актуальним питанням залишається удосконалення механізмів як соціального партнерства між інститутами громадянського суспільства та державою, так і визначення інструментів забезпечення контролю з їх боку. Отже, дослідження та аналіз видів публічного контролю в концепті розвитку громадянського суспільства є актуальним завданням сучасного науковця в галузі публічного управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання публічного контролю та характеристика його видів в сучасній науковій думці отримали відображення у наукових працях правового спрямування – О. Буханевича, А. Івановської [1], Н. Кідалової [2], Л. Гапоненка [3], С. Кушніра [4]; публічного управління – О. Сушинського [5], О. Лазора [6] тощо.

Авторами [7-9] визначено природу, сутність, підходи та концепції щодо державного контролю як виду публічного контролю, його адміністративно-правові проблеми.

Проблематику формування та розвитку громадянського суспільства, теоретичні аспекти та практичні механізми здійснення контролю за діяльністю органів публічної влади відображено в низці публікацій таких дослідників, як В. Кондратенко [10], Т. Наливайко [11], С. Лізаковської [12], О. Пухкала [13]. В роботі [14] автором доведено залежність ефективності здійснення громадського контролю в Україні залежить від загального стану

розвитку громадянського суспільства та рівня взаємодії його інституцій із органами державної влади у вирішенні суспільних проблем.

Але не дивлячись на велике коло досліджених науково-теоретичних, концептуальних, адміністративно-правових питань в сфері публічного контролю, прогалиною залишається питання його взаємозв'язку із розвитком громадянського суспільства в Україні, що й визначило тему та мету нашого дослідження.

Мета дослідження. Визначити види публічного контролю та їх особливості в концепті сучасних тенденцій розвитку громадянського суспільства.

Виклад основного матеріалу. Виклики, що постають перед системою публічного управління у контексті підписаної Угоди про асоціацію з ЄС, визначають необхідність розробки та наукових розвідок щодо здійснення процесу публічного контролю на засадах *acquis communautaire* (надбанні спільноти) – правової системи Європейського Союзу. Однією з умов забезпечення прозорості діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування є залучення до процесу контролю суб'єктів громадянського суспільства.

В сучасній науковій управлінській думці не існує єдиного підходу щодо виокремлення видів публічного контролю за критерієм суб'єктів його здійснення. Так, С. Стеценко класифікує публічний контроль на два основних види – державний і громадський [15, С. 193], В. Кравчук також виділяє громадський і державний контроль (парламентський, президентський, урядовий, судовий та конституційний) як делеговані форми народовладного контролю, що утворює автономну систему взаємопідконтрольності органів публічної влади [16, С. 31]. У напрацюванні С. Кирія йдеться мова про те, що публічний контроль є складним, мультикомпонентним явищем реалізації контрольної функції в суспільстві та передбачає широке (ототожнення із суспільним контролем) та звужене його трактування (ототожнення із громадським контролем), що пов'язано, на думку автора, в першому випадку

із розширенням суб'єкта його реалізації до будь-яких інституцій, наділених контрольними повноваженнями в суспільстві, а в другому – звужує суб'єкт контрольної діяльності до контрольних повноважень «публіки», якою є громадське об'єднання (громадянин), що реалізує власні контрольні повноваження безпосередньо – беручи участь у виборчому процесі, або опосередковано – через відповідні державні органи [17, С. 9-10].

Слід зауважити, що в зарубіжній науці поняття публічного контролю (public control) розглядається в руслі громадського контролю, а державний контроль – як окремий вид контролю. Наприклад, в статті М. Кмак [18] виокремлено державно-адміністративний контроль, який може трактуватися двояко: як контроль за державним (зовнішнім) управлінням та внутрішній, що здійснюється безпосередньо в органах державної влади чи місцевого самоврядування. За суб'єктами зовнішній державно-адміністративний контроль поділяється на такі види, як державний (парламентський, президентський, конституційний), а також громадянський (ототожнюється із суспільним). Також в публікації Т. Кави [19] йдеться мова про соціальний (громадянський) контроль в державному управлінні, ідея якого, на думку автора, ґрунтується на наданні громадянам можливості досліджувати, перевіряти та оцінювати державне управління, яке безпосередньо впливає на діяльність окремих органів з метою забезпечення їх належного функціонування та виконання державних завдань.

Отже, узагальнюючи вищенаведене, слід зауважити, що науковцями публічний контроль в розрізі суб'єктно-об'єктних відносин розглядається як: державний, громадський, суспільний, громадянський. Дотримуючись підходу щодо визначення публічного контролю як суспільного, що дозволяє розширити коло суб'єктів його реалізації – громадські організації, громадяни, інші інституції громадянського суспільства, міжнародні організації, самі органи публічного управління, пропонуємо визначити наступні види публічного контролю: державний (парламентський, президентський, урядовий, судовий та конституційний) та громадський, що пов'язаний

безпосередньо із розвитком інституту громадянського суспільства. В нашому дослідженні більш докладніше зупинимося на другому виді публічного контролю.

Сучасним трендом розвитку інституту громадського контролю, як стверджує Т. Наливайко, є такі ціннісні орієнтири: екзистенціально значущий порядок у суспільстві, зростання масштабу свободи соціальних суб'єктів, формування соціально конструктивних світоглядних орієнтацій особистості, створення умов для розвитку її підприємницької ініціативи та реалізації творчого потенціалу. Відтак у зв'язку з вищезазначеним закономірно зароджується й утверджується тенденція поступального розвитку громадянського суспільства, стимулюючи підприємницький інтерес щодо вдосконалення ринкових механізмів господарювання, зростає значення організації та самоорганізації у функціонуванні інституту громадського контролю, посилюється вплив громадських форм контролю на всі сфери суспільства [11].

Громадський контроль у сучасному демократичному суспільстві є специфічним інструментом контролю суб'єктів соціального процесу: як правової держави, так і громадянського суспільства, а також влади та держави за її громадянами, і громадян та громадянського суспільства щодо діяльності органів публічної влади. Таким чином поступово формується оптимальна модель реалізації можливостей інституту громадського контролю на сучасному етапі розвитку демократичного суспільства в Україні.

Теоретико-концептуальні підходи дослідження суспільного явища громадського контролю вказують на його природу, яка походить від відносин влади і громади. Як зазначають автори [20], «... розвиток суспільства відбувається за умов єдності та боротьби протилежностей між соціумом та державою, між прагненням до необмеженої свободи та необхідністю обмежень при організації суспільного життя, то своє головне завдання

громадська еліта бачить у приборканні автократичної експансії держави, а державна еліта – у приборканні охлократичних тенденцій соціуму».

Тому питання розвитку громадянського суспільства в Україні набуває все більшої актуальності, а реалізація його суб'єктами контрольної функції є необхідною умовою забезпечення публічності, прозорості влади та підвищення рівня довіри суспільства до органів державної влади та місцевого самоврядування.

У науковій думці з проблем публічного управління існують різні концептуальні підходи щодо визначення категорії громадський контроль. Так, М. Бублій [21] дотримується думки щодо визначення громадського контролю як специфічної функції інститутів громадянського суспільства, що спрямована на встановлення відповідності дій органів державної влади нормам законодавства, а також коригування виявлених відхилень.

Також як одну із основних функцій громадянського суспільства розглядає громадський контроль фахівець з досліджуваної проблематики О. Пухкал. На думку науковця, громадський контроль є комплексом різних заходів, який здійснюють громадяни, інститути громадянського суспільства (політичні партії, профспілки, ЗМІ, громадські об'єднання) зі спостереження та перевірки діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з метою примусу влади до виконання норм законів, відповідальному та компетентному виконанню своїх обов'язків [22]. Аналогічного трактування дотримується й А. Крупник [23], який доводить, що проявом контрольної функції громадянського суспільства є публічна перевірка органів влади з боку громадян та їх об'єднань на відповідність проголошених цілей і спрямована на їх корегування.

Прихильником такого теоретичного підходу є Є. Захаров [24], який визначає громадський контроль як публічну перевірку інституціями громадянського суспільства діяльності держави на відповідність проголошеним нею цілям, її коригування, підпорядкування політики держави, діяльності її органів і посадових осіб інтересам суспільства, а також

нагляд громадянського суспільства за діяльністю державних органів та органів місцевого самоврядування, що спрямована на захист і забезпечення прав і законних інтересів людини, її фундаментальних свобод. При цьому окремі інструменти здійснення громадського контролю ототожнюються безпосередньо із самим процесом – це і перевірка, і нагляд.

Про нагляд також йдеться мова у праці К. Добровіцької [25], де зазначено, що громадський контроль – це наглядова діяльність із боку фізичних та юридичних осіб за органами державної влади та їх посадовими особами, наскільки вони виконують покладені на них завдання та в чітких інтересах.

С. Лізаковська [12] зазначає, що досліджувана дефініція трактується як суспільна діяльність громадських об'єднань й окремих громадян, предметом якої є здійснення нагляду за діяльністю органів публічного управління. В таких визначеннях, на наш погляд, пропонується дещо звужений підхід, який зводить поняття громадського контролю до такої його форми, як нагляд.

В дисертаційній роботі О. Новікова [14] пропонується розглядати громадський контроль як комплекс заходів, що мають характер спостереження, перевірки, та попередження, застосованих з боку індивідуальних та колективних виразників суспільних інтересів у ході взаємодії із органами державної влади та місцевого самоврядування з метою припинення та недопущення порушення прав і законних інтересів більшості членів суспільства.

Таким чином, в різних сферах суспільно-політичних та правових наук спостерігаються різнопланові концептуальні підходи щодо визначення категорії громадянського контролю, що пов'язано, на нашу думку, із багатозначністю цієї дефініції, з відсутністю закріплення її у законодавчому полі, невизначеністю в науці чітких суб'єктно-об'єктних відносин, застосування синонімів (громадський – громадянський) та заміна одного поняття іншим (суспільний – соціальний).

В зв'язку із вищезазначеним пропонуємо розглядати громадський контроль в площині суспільного контролю, хоча на думку О. Новікова це є недоцільним, оскільки будь-який вид контролю, у тому числі й державний, міжнародний тощо має відношення до суспільства: він не існує поза межами суспільства; він здійснюється лише у суспільстві [14, С. 25]. Але, говорячи про громадський контроль, будемо мати на увазі, що йдеться мова про специфіку його суб'єктно-об'єктної сфери, коли він здійснюється саме інститутами громадянського суспільства, які контролюють діяльність органів публічної влади, з одного боку, а з іншого – приймають участь у визначенні основних напрямів внутрішньої і зовнішньої політики держави, впливають на прийняття ними суспільно значущих управлінських рішень, що пов'язано із захистом і реалізацією прав і свобод громадян, виявленням, задоволенням та узгодженням їх потреб та інтересів в різних сферах – політичній, соціальній, економічній, екологічній тощо.

Отже, незважаючи на наявність різних акцентів в сучасних наукових дослідженнях щодо ролі громадського контролю у системі взаємовідносин «держава – громадянське суспільство», подібне розуміння досліджуваного поняття ґрунтується на таких взаємопов'язаних «китах». По-перше, це беззаперечність існування громадянського суспільства для забезпечення публічності та прозорості публічної влади, а також налагодження діалогу з нею. По-друге, це концентрація на одному з основних постулатів народовладдя – залучення громадян та їх об'єднань до державного управління, що є цілком обґрунтованим, враховуючи традиційне розуміння сутності громадянського суспільства.

Також слід зауважити, що за своєю суттю громадський контроль має колективний характер (хоча може бути ініційований окремими громадянами), а за своїм функціональним призначенням (що визначається нормами права) – дає суб'єктам контролю певні повноваження, при цьому ці суб'єкти не асоціюються з владою чи її представниками.

В контексті нашого дослідження пропонуємо розуміти громадський контроль як вид суспільного контролю за діяльністю органів державної влади і місцевого самоврядування, що здійснюється інститутами громадянського суспільства, який є важливою формою реалізації народовладдя та способом залучення громадян до управління суспільством і державою. Тобто беручи активну участь в управлінні державою, в розробці та прийнятті владно-політичних, економічних та інших управлінських рішень, інститути громадянського суспільства в першу чергу забезпечують дотримання підконтрольними об'єктами законодавства України з метою: запобігання порушень, їх своєчасного виявлення та усунення [26]; захисту і реалізацією прав і свобод громадян, виявленням, задоволенням та узгодженням їх соціальних потреб та інтересів [23]; посилення впливу інститутів громадянського суспільства на вироблення рішень у сфері внутрішньої та зовнішньої політики [13, 14]; демократизації діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.

Висновки. Спираючись на наведені в дослідженні аргументи, слід зробити висновок, що на шляху розвитку в Україні демократичної, соціально-правової держави, публічний контроль є не тільки невід'ємною складовою публічного управління, але й найважливішим чинником розвитку громадянського суспільства. Він потрібен перш за все самій публічній владі, щоб підвищити ефективність своєї діяльності та рівень довіри з боку громадськості, забезпечити застосування механізмів її захисту від потужного впливу олігархічних кіл та політичних партій.

Запропонований в дослідженні підхід щодо розуміння сутності громадського контролю як виду публічного контролю в концепті розвитку громадянського суспільства дозволив визначити його як вид суспільного контролю за діяльністю органів державної влади і місцевого самоврядування, що здійснюється інститутами громадянського суспільства, який є важливою формою реалізації народовладдя та способом залучення громадян до управління суспільством і державою.

Пріоритетними напрямками подальших наукових досліджень є визначення об'єкту та суб'єктів громадського контролю, його форм та встановлення взаємозв'язків із державним контролем, розробка дієвих механізми публічного контролю інститутів громадянського суспільства за розробкою та реалізацією державної політики.

Література

1. Буханевич О.М., Івановська А.М. До питання про правову природу публічного контролю. *Київський часопис права*. 2021. № 3. С. 103–109. DOI: <https://doi.org/10.32782/klj/2021.3.16> (дата звернення: 23.08.2022).

2. Кідалова Н.О. Формування понятійного апарату у сфері публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності. *Науково-практичний журнал «Право. Людина. Довкілля»*. 2019. Вип. 10. № 4. С. 137–142. DOI: <https://doi.org/10.31548/law2019.04.016> (дата звернення 14.08.2022).

3. Гапоненко Л.В. Громадський контроль за діяльністю органів виконавчої влади: сутність та механізм реалізації. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2015. № 4. С. 43–47 URL: http://lsej.org.ua/4_2015/11.pdf (дата звернення 01.09.2022).

4. Кушнір С.М. Правові засоби громадського контролю в механізмі правового регулювання : дис.... к.ю.н.: 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень». Класичний приватний університет. Запоріжжя. 2011. 247 с.

5. Сушинський О.І. Контроль у сфері публічної влади: теоретико-методологічні та організаційно-правові аспекти. Львів : ЛРІДУ УАДУ, 2002. 404 с.

6. Лазор О.Д. Інститут контролю за діяльністю посадових осіб та органів місцевого самоврядування в Республіці Італія: досвід для України. *Теорія та практика державного управління*: зб. наук. пр. / голов. ред. В.В. Говоруха. Х., 2007. Вип. 1 (16). С. 192–199.

7. Мішина Н.В. Адміністративно-правові проблеми державного контролю. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»* / голов. ред. Ю. В. Цуркан-Сайфуліна ; МОН України, НУ «ОЮА». Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. Т. 29. С. 160–165. DOI: <https://doi.org/10.32837/npnuola.v28i29.729> (дата звернення 09.08.2022).

8. Горбова Н.А. Природа державного контролю (нагляду) та генезис його законодавчого визначення. *Право та державне управління*. 2019. № 1(34). Т. 1. С. 37–42.

9. Терещенко М.М. Державний контроль: сутність, основні підходи та концепції. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. Серія: Державне управління. 2019. Т. 30(69). №4. С. 117–121. DOI: <https://doi.org/10.32838/2663-6468/2019.4/21> (дата звернення 24.08.2022).

10. Кондратенко В.М. Сучасні тенденції адміністративно-правового регулювання контролю громадянського суспільства за діяльністю органів публічної влади. *Наукові записки*. Серія: Право. 2022. Вип. 12. С. 87–90. DOI: <https://doi.org/10.36550/2522-9230-2022-12-87-90> (дата звернення 10.09.2022).

11. Наливайко Т.В. Громадський контроль в Україні як інститут громадянського суспільства: теоретико-правовий аспект: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к.ю.н.: 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень»; Львівський державний університет внутрішніх справ. Львів, 2010. 17 с.

12. Лізаковська С.В. Розвиток механізмів взаємодії органів публічного управління з інститутами громадянського суспільства : дис...докт. наук з держ. упр.: 25.00.02 – механізми державного управління, 25 – державне управління. Чорноморський національний університет імені Петра Могили. Миколаїв, 2021. 383 с.

13. Пухкал О.Г. Громадський контроль як важливий чинник демократизації та ефективності державного управління. *Інвестиції: практика та досвід*. 2010. № 14. С. 56–58. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/14_2010/18.pdf (дата звернення 28.08.2022).

14. Новіков О.О. Громадський контроль як інструмент підвищення ефективності державного управління в Україні. дис...к. наук з держ. упр. Національна академія державного управління при Президентові України. Київ, 2021. 220 с.

15. Стеценко С.Г. Адміністративне право України : навчальний посібник. 3-є вид., перероб. та доп. Київ : Атіка, 2011. 624 с.

16. Кравчук В.М. Контроль публічної влади у демократичній державі: теоретико-правовий аналіз. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2016. № 2. С. 27–33.

17. Кириї С.Л. Публічний контроль як об'єктивне управлінське явище. *Державне будівництво*. 2021. № 1. DOI: <https://doi.org/10.34213/db.21.01.03> (дата звернення 26.08.2022).

18. Kmak Małgorzata. Kontrola administracji publicznej – ujęcie systemowe (wybrane aspekty). *Homo Politicus*. 2018. Vol. 13. PP. 89–102. URL: https://homopoliticus.ahe.lodz.pl/sites/default/files/kmak_hp_13.pdf (дата звернення 11.09.2022).

19. Kawa Tomasz. Społeczna kontrola w administracji publicznej – zagadnienia ogólne. *Administracja pod kontrolą*. URL: <https://administracjapodkontrola.pl/aktualnosci/spoleczna-kontrola-w-administracji-publicznej-zagadnienia-ogolne/> (дата звернення 11.09.2022).

20. Федоренко В.Л., Кагляк Я.О. Інститути громадянського суспільства та інститут громадських організацій в Україні: теоретико-методологічні та нормопроектні аспекти. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2009. № 4–5. URL: www.minjust.gov.ua (дата звернення 16.08.2022).

21. Бублій М.П. Особливості здійснення громадського контролю за діяльністю органів державної влади та місцевого самоврядування. *Міжнародний науковий журнал*. 2016. №5(1). С. 14–18.

22. Пухкал О.Г. Модернізація державного управління в контексті розвитку громадянського суспільства в Україні : монографія. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010. 287 с.

23. Крупник А.С. Громадський контроль: сутність та механізми здійснення. *Теоретичні та прикладні питання державотворення*. 2007. №1. URL: https://novyi-stryi.at.ua/gromkontrol/KRUPNYK_A_pro_grom_kontrol.pdf (дата звернення 20.08.2022).

24. Захаров Є.Ю. Громадський контроль і права людини. *Сайт громадської мережі «Опора»*; Львівське представництво. URL: <http://opora.lviv.ua/?p=529> (дата звернення 14.08.2022).

25. Добровіцька К.А. Основні поняття та правове регулювання громадського контролю діяльності органів місцевого самоврядування. *Ефективність державного управління*. 2015. Вип. 43. С. 303–308.

26. Грудницька С.М., Титова О.В. Правові основи громадського контролю за діяльністю основних учасників енергопростору. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Юриспруденція. 2018. № 36. Т. 2. С. 28–33

References

1. Bukhanevych, O.M. and Ivanovs'ka, A.M. (2021), “To the question of the legal nature of public control”, *Kyivs'kyj chasopys prava*, vol. 3, pp. 103–109. DOI: <https://doi.org/10.32782/klj/2021.3.16>.

2. Kidalova, N.O. (2019). “Formation of a conceptual apparatus in the field of public control over strategic objects of state ownership”, *Naukovo-praktychnyj zhurnal «Pravo. Liudyna. Dovkillia»*, vol. 10, pp. 103–109. DOI: <https://doi.org/10.31548/law2019.04.016>.

3. Haponenko, L.V. (2015), “Public control over the activities of executive authorities: essence and implementation mechanism”, *Yurydychnyj naukovyj elektronnyj zhurnal*, [Online], vol. 4, pp. 43–47, available at: http://lsej.org.ua/4_2015/11.pdf (Accessed 01 Sept 2022).

4. Kushnir, S.M. (2011), “Legal means of public control in the mechanism of legal regulation”, Abstract of Ph.D. dissertation, Theory and history of the state

and law; history of political and legal students, Classical Private University, Zaporizhzhia, Ukraine.

5. Sushyns'kyj, O.I. (2002), *Kontrol' u sferi publichnoi vlady: teoretyko-metodolohichni ta orhanizatsijno-pravovi aspekty* [Control in the sphere of public authority: theoretical-methodological and organizational-legal aspects], LRIDU UADU, L'viv, Ukraine.

6. Lazor, O.D. (2007), “Institute for monitoring the activities of officials and local self-government bodies in the Republic of Italy: experience for Ukraine”, *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia*, vol. 1(16), pp. 192–199.

7. Mishyna, N.V. (2021), “Administrative and legal problems of state control”, *Naukovi pratsi Natsional'noho universytetu “Odes'ka iurydychna akademiia”*, vol. 29, pp. 160–165. DOI: <https://doi.org/10.32837/npnuola.v28i29.729>.

8. Horbova, N.A. (2019), “The nature of state control (supervision) and the genesis of its legislative definition”, *Pravo ta derzhavne upravlinnia*, vol. 1(34), no. 1, pp. 37–42.

9. Tereschenko, M.M. (2019), “State control: essence, main approaches and concepts”, *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernads'koho*, vol 30(69), no. 4, pp. 117–121. DOI: <https://doi.org/10.32838/2663-6468/2019.4/21>.

10. Kondratenko, V.M. (2022), “Modern trends in administrative and legal regulation of civil society control over the activities of public authorities”, *Naukovi zapysky*, vol. 12, pp. 87–90. DOI: <https://doi.org/10.36550/2522-9230-2022-12-87-90>.

11. Nalyvajko, T.V. (2010), “Public control in Ukraine as an institution of civil society: theoretical and legal aspect”, Ph.D. Thesis, Theory and history of the state and law; history of political and legal students, Lviv State University of Internal Affairs, Lviv, Ukraine.

12. Lizakovs'ka, S.V. (2021), “Development of mechanisms of interaction between public administration bodies and institutions of civil society“, Abstract of

D. dissertation, Mechanisms of state administration, state administration, Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolayiv, Ukraine.

13. Pukhkal, O.H. (2010), “Public control as an important factor of democratization and efficiency of public administration”, *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 14, pp. 56–58.

14. Novikov, O.O. (2021), “Public control as a tool for improving the efficiency of public administration in Ukraine“, Abstract of Ph.D. dissertation, Mechanisms of state administration, National Academy of Public Administration under the President of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

15. Stetsenko, S.H. (2011), *Administratyvne pravo Ukrainy* [Administrative law of Ukraine], Atika, Kyiv, Ukraine.

16. Kravchuk, V.M. (2016), “Control of public power in a democratic state: theoretical and legal analysis”, *Naukovyj chasopys Natsional'noi akademii prokuratury Ukrainy*, vol. 2, pp. 27–33.

17. Kyrij, S.L. (2021), “Public control as an objective management phenomenon”, *Derzhavne budivnytstvo*, vol. 2, DOI: <https://doi.org/10.34213/db.21.01.03>.

18. Kmak, M. (2018), “Public administration control - system approach (selected aspects)”, *Homo Politicus*, [Online], vol. 13. pp. 89–102, available at: https://homopoliticus.ahe.lodz.pl/sites/default/files/kmak_hp_13.pdf (Accessed 11 Sept 2022).

19. Kawa, T. (2021), “Social control in public administration – general issues”, *Administracja pod kontrolą*, [Online], available at: <https://administracjapodkontrola.pl/aktualnosci/spoleczna-kontrola-w-administracji-publicznej-zagadnienia-ogolne/> (Accessed 11 Sept 2022).

20. Fedorenko, V.L. and Kahliak, Ya.O. (2009), “Institutes of civil society and the Institute of Public Organizations in Ukraine: theoretical, methodological and regulatory aspects”, *Biuletyn' Ministerstva iustytysii Ukrainy*, [Online], vol. 4–5. pp. 89–102, available at: www.minjust.gov.ua (Accessed 16 Aug 2022).

21. Bublik, M.P. (2016), “Peculiarities of public control over the activities of state authorities and local self-government”, *Mizhnarodnyj naukovyj zhurnal*, vol. 5(1), pp. 14–18.

22. Pukhkal, O.H. (2010), *Modernizatsiia derzhavnoho upravlinnia v konteksti rozvytku hromadians'koho suspil'stva v Ukraini* [Modernization of public administration in the context of the development of civil society in Ukraine], Vydavnycho-polihrafichnyj tsentr “Kyivs'kyj universytet”, Kyiv, Ukraine.

23. Krupnyk, A.S. (2007), “Public control: essence and mechanisms of implementation”, *Teoretychni ta prykladni pytannia derzhavotvorennia*, [Online], vol. 1, available at: https://novyi-stryi.at.ua/gromkontrol/KRUPNYK_A_pro_grom_kontrol.pdf (Accessed 20 Aug 2022).

24. Site of the public network “Opora”; Lviv representative office (2010), “Public control and human rights”; available at: <http://opora.lviv.ua/?p=529> (Accessed 14 Aug 2022).

25. Dobrovits'ka, K.A. (2015), “Basic concepts and legal regulation of public control of the activities of local self-government bodies”, *Efektivnist' derzhavnoho upravlinnia*, vol. 43, pp. 303–308.

26. Hrudnyts'ka, S.M. and Tytova, O.V. (2018), “Legal bases of public control over the activities of the main participants in the energy space”, *Naukovyj visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*, vol. 36, pp. 28–33.

Стаття надійшла до редакції 14.09.2022 р.